

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
- 1. All questions are compulsory.**
  - 2. Figures to the right indicate marks.**

- Q.1 Answer any two of the following** **15**
- a) Define Human Resource Management. Explain the scope of Human Resource Management.
  - b) Explain the term Human Resource Planning Briefly explain the steps involved in Human Resource planning.
  - c) What is the meaning of Recruitment? Explain the external sources of recruitment.
- Q.2 Answer any two of the following** **15**
- a) What is training? Explain the various on the Job methods of training.
  - b) Define performance Appraisal. What are the benefits of performance Appraisal.
  - c) Explain the meaning of Career planning & Development. Describe its importance.
- Q.3 Answer any two of the following** **15**
- a) What is leadership? Explain different styles of leadership.
  - b) Explain theory X & Theory Y of motivation.
  - c) Explain the term Grievance. Briefly explain the procedure for redressal grievance.
- Q.4 Answer any two of the following** **15**
- a) What is emotional Quotient? Explain the factors affecting emotional Quotient.
  - b) What is the meaning & importance of mentoring.
  - c) Explain workforce diversity & downsizing as two challenges before HR management.
- Q.5 A) Fill in the blanks by choosing the appropriate options given below.** **05**
- i. _____ is a plan or a sketch of the job to be done.
    - a Job Design
    - b Job enlargement
    - c Performance
    - d Job Opportunity
  - ii. Employment tests facilities selection of _____ candidates.
    - a Competent
    - b Average
    - c Incompetent
    - d Below average
  - iii. Conference & seminars are _____ method of management development
    - a On the Job
    - b Effective
    - c Off the job
    - d ineffective

- iv. High employee _____ is a state of mind where the employee has high enthusiasms to work.
- a Motivation
  - b leadership
  - c Moral
  - d all of the above

- v. _____ is an exclusive one to one relationship
- a Mentoring
  - b lecturing
  - c team building s
  - d none of the above

Q.5 B) State whether the following statements are true or false.

05

1. Human resource planning necessitates job analysis.
2. Motivation can be positive or negative.
3. The basic purpose of counseling is to assist the individual to make their own decision.
4. Human relation is not and inter disciplinary concept.
5. Human resource Accounting is compulsory in India.

C) Match the following

05

Group A		Group B	
1	job description	a	developing skills and competences
2	HRD	b	Quantifying human resource in monetary terms.
3	Better human relation	c	Job title
4	Human resource Accounting	d	Ability to behave with compassion
5	Spiritual intelligence	e	Reduces absenteeism & labour turnover

*****

[वेळ: २½ तास]

[गुण: ७५]

मराठी अनुवाद

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न आवश्यक.
२. उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्रश्न.१** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. १५
- अ) मानवी संसाधन व्यवस्थापन म्हणजे ह्या संज्ञेची व्याख्या देवून त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) मानव संसाधन नियोजन ह्या संज्ञेचा अर्थ सांगून त्यात संबंधीत असलेल्या पायऱ्या थोडक्यात स्पष्ट करा.
क) भारती म्हणजे काय? कर्मचारी भरतीच्या बहिर्गत स्रोतांची चर्चा करा.
- प्रश्न.२** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. १५
- अ) प्रशिक्षण म्हणजे काय? 'कामावरील प्रशिक्षणाच्या' विविध पद्धती स्पष्ट करा.
ब) 'कामगिरी मूल्यमापन' ह्या संज्ञेची व्याख्या देवून त्याचे फायदे स्पष्ट करा.
क) कारकीर्द नियोजन व विकास ह्या संज्ञेचा अर्थ सांगून त्याचे महत्व विशद करा.
- प्रश्न.३** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. १५
- अ) नेतृत्व म्हणजे काय? नेतृत्वाच्या विविध शैली स्पष्ट करा.
ब) अभिप्रेरणेचा क्ष व य सिद्धांत स्पष्ट करा.
क) कर्मचारी तक्रार म्हणजे काय? कर्मचारी तक्रारीचे निराकरण करण्याच्या पद्धतीचे थोडक्यात विवेचन करा.
- प्रश्न.४** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. १५
- अ) भावनांक म्हणजे काय? भावनांकावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
ब) विश्वासपूर्ण सल्ला देणे ह्या संज्ञेचा अर्थ व महत्व स्पष्ट करा.
क) कर्मचारी भिन्नता हाताळणी व कर्मचारी कपात हे मानव संसाधन व्यवस्थापकासमोरील दोन आव्हानांचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न.५** अ) खाली देलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. ०५
१. कार्याचा आराखडा किंवा नियोजन म्हणजे _____ होय.
- अ) कार्य आराखडा
ब) कार्य समृद्धी
क) कामगिरी
ड) कार्य संधी
- ii. रोजगार चाचण्यांमुळे _____ उमेदवारांची निवड करता येणे शक्य होते.
- अ) पात्र
ब) अपात्र
क) सरासरी
ड) सरासरीपेक्षा कमी

iii. चर्चासत्रे व परिषदा ह्या _____ व्यवस्थापन विकासाच्या पद्धती आहे.

- अ) कामावरील
- ब) कामाबाहेरील
- क) परिणामकारक
- ड) अपरिणामकारक

iv. कर्मचाऱ्यांच्या अति उत्साहाने काम करण्याच्या मनाच्या स्थितीस उच्च कर्मचारी _____ असे म्हणतात.

- अ) अभिप्रेरण
- ब) मनोधैर्य
- क) नेतृत्व
- ड) वरील सर्व

v. _____ ही क्रिया संपूर्णपणे एकेरी संबंधाची असते.

- अ) विश्वासपूर्ण सल्ला
- ब) व्याख्यान
- क) संघ बांधणी
- ड) ह्यापैकी एकही नाही

प्रश्न ५ ब) पुढील विधाने खरे /खोटे लिहा.

०५

- अ) मानव संसाधन नियोजनाकरीता कार्य विश्लेषण आवश्यक असते.
- ब) अभिप्रेरण हे सकारात्मक किंवा नकारात्मक असू शकते.
- क) मार्गदर्शनाचा मुख्य हेतू हा व्यक्तीस त्याने स्वतःच निर्णय घेण्यास मदत करणे हा असतो.
- ड) मानवी संबंध ही आंतरशाखा संकल्पना नाही.
- इ) मानव संसाधन लेखांकन हे भारतात बंधनकारक आहे.

प्रश्न ५ क) जोड्या-जुळवा

०५

	अ	ब
i	कार्य विवरण	कौशल्ये व पात्रता विकास
ii	मानव संसाधन विकास	मानव संसाधनाचे आर्थिक मुल्य ठरविणे
iii	चांगले मानवी संबंध	कार्य नाव
iv	मानव संसाधन लेखांकन	वागणूक क्षमता
v	अध्यात्मिकांक	कर्मचारी गैरहजेरी व उलाढाली कमी होते

*****